

Yttrande angående - yrkande från D angående kostnader för Göteborgs Stad när projekt Västlänken försenas

Yttrandet

I den sorts omfattande och mångåriga projekt som Västlänken utgör är det vanligt förekommande att vissa komplikationer och gränsdragningskonflikter uppstår: avtal ska tolkas, skrivningar ska hanteras och kostnader ska fördelas. De senaste årtiondena har flera större bygg- och anläggningsprojekt hotats av fördröningar eller drabbats av förseningar, och detta på grund av en mängd olika omständigheter.

Ett fenomen som kommit att uppmärksammas allt oftare är att konsortier – inte sällan multinationella och utlandsbaserade – lägger mycket låga anbud, utan att redovisa nya arbetsmetoder eller tekniska innovationer. I grund och botten vore det naturligtvis till stor fördel för skattebetalarna och löntagarkollektivet om låga anbud innebar att projekt genomfördes, med bra arbetsvillkor och till svenska löner, inom utsatt tid och med hög kvalitet, utan att detta onödigt belastade skattebetalarna med kostnader. Detta är dock sällan fallet.

I stället möts skattebetalarna av stora företag, med nedpressade löner och arbetskraft utan kollektivavtal, som inväntar rätt tillfälle att kräva det offentliga på mer skattepengar – och allt oftare genom så kallade ”global claim”, där beställaren krävs på en större klumpsumma under hotet om förseningar, men utan att de specifika orsakerna till fördröningarna och vilka delar av klumpsumman som utgörs av vilka fördröningar redovisas på ett detaljerat och ingående sätt. Detta, ett orealistiskt lägsta anbud som följs av påstådda fördröningar utan vidare fördjupning, kan inte få tillåtas fortsätta. Genom gällande upphandlingslagstiftning gynnas bolag som väljer att pressa sig in på marknaden genom misstänksamt låga eller direkt dumpade anbud, medan seriösa företagare med seriösa anbud – den stora majoriteten – inte får en chans. Detta fenomen kan inte staden eller Trafikverket råda över, annat än i mycket begränsad utsträckning.

Det är inte heller rimligt att eventuella kostnader, förseningar eller fördröningar inte tydligt och tidigt delgivits de demokratiskt valda politiska beslutsfattarena i Göteborgs stad. För projektet finns en styrgrupp där Göteborgs stad är representerade genom Moderaterna och Miljöpartiet. Vi har tidigare yrkat, ihop med Demokraterna, för ökad transparens från styrgruppen och även i tidigare yrkanden och yttranden erkänt behovet av självkritik på detta område när vi själva deltog i samma styrgrupp. Vi har under hela mandatperioden utgått från att Trafikverket och/eller de politiska representanterna i styrgruppen för Västsvenska paketet skyndsamt och löpande informerar kommunstyrelsen i alla fall där man anser att det har uppstått otvivelaktiga fördröningar

eller förseningar som äventyrar att tunneln kan tas i drift enligt gällande plan. Skulle detta ske så är det upp till paketets parter, där staden är en sådan, att vidta åtgärder och fatta erforderliga beslut. Demokraterna har rätt i att i ett sådant läge är det viktigt att bedöma de samhällsekonomiska effekterna vid en försening, precis som de finansiella effekterna av att forcera arbetet – och på vilken grund detta sker - samt vilka risker i så fall det skulle innebära. Att kommunstyrelsen tvingats läsa via media om de olika tolkningarna av gällande avtal, och enbart därigenom fått information om att det överhuvudtaget råder delade bilder kring projektets sluttid, kan inte anses acceptabelt. Trafikverket, som inte heller tycks ha informerat styrgruppen, bär ett stort ansvar för att förbättra informationsflödet till Göteborgs stad. Om inte denna informationsbrist åtgärdas ser vi en risk för att förtroendet mellan staden och Trafikverket skadas.

Men Socialdemokraterna menar samtidigt att kommunstyrelsen ej bör gå händelserna i förväg baserat på enskilda medieuppgifter från samma entreprenörer som har en skyldighet att uppfylla stipulationerna i sina egna anbud. Medieuppgifter och trender inom upphandlad infrastruktur till trots så vet inte vi exakt alla detaljer i hur saker och ting ligger till. Därför behöver frågan följas än mer noggrant än tidigare. Skulle det visa sig att de privata konsortierna eller Trafikverket har undanhållit eller förvanskat information så är det fullständigt oacceptabelt och hotar grunden för det västsvenska paketet som gemensamt projekt. I sådana fall måste väsentliga och synliga förändringar ske i projektets styrning.

Skulle en fördyrning ändå uppstå är Socialdemokraternas uppfattning att det bör hanteras genom en omprioritering inom paketet som helhet, och inte genom att Göteborgs skattebetalare ska betala in en större del för att få samma infrastruktur som redan är avtalad. Även om trängselskatten är en fråga för regeringen och riksdagen måste Göteborgs stads hållning vara att höjd trängselskatt är att betrakta som en utesluten lösning. Om detta bör det inte råda någon tvekan. Staten är genom Trafikverket byggherre och ansvarig för byggnationen av tågtunnel. De upphandlade entreprenörerna, som i egna medieframträdanden framför påståenden om fördyringar och förseningar i sitt arbete, har också ett ansvar att genomföra projektet enligt de ramar som företagen själva lagt fram för att anbuden ska accepteras. Sverige och Göteborg kan inte ha en upphandlingsordning som blir synonym med antingen orimliga villkor och låga löner eller förseningar och fördyringar.

Socialdemokraterna väljer därför, med hänvisning till ovanstående argument och resonemang, att i detta läge avslå Demokraternas yrkande. Skulle Trafikverket officiellt revidera den prognos som framlades till kommunstyrelsens arbetsutskott är vi dock villiga att återkomma till kommunstyrelsen, antingen själva eller tillsammans med andra partier, i ärendet.

Yrkande
2022-05-18

Ärende nr 2.1.10

Yrkande angående – Kostnader för Göteborgs Stad när projekt Västlänken försenas

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs stads representanter i styrgruppen för Västsvenska paketet får i uppdrag att utreda (och inför kommunstyrelsen redovisa) vilka delprojekt som är möjliga att stoppa alternativt reducera inom projekt Västlänken för att hålla nere kostnaderna och påskynda slutförandet.
2. Göteborgs Stads representanter i styrgruppen för Västsvenska paketet får i uppdrag att, med full transparens inför kommunstyrelsen, redogöra för all kännedom om förseningar, överskjutande kostnader och åtgärdsplaner för att minimera stadens bekymmersamma följder av Västlänken.

Yrkandet

Sverigedemokraterna har alltid varit emot Västlänken. Vi påpekade att det fanns betydligt billigare alternativ som dessutom innebar betydligt mindre påverkan på staden. Vi varnade redan från första början för att den skulle kosta betydligt mer än vad som beräknades. Att pengarna tar slut är Korsvägen ett skrämmande tydligt exempel på.

Det är talande hur illa ställt det är när politiken tvingas läsa om spruckna tidsplaner och skenande kostnader i tidningarna. Hur ska beslut kunna fattas när de inte ens görs tillgängliga förrän vi får läsa om det i tidningarna?

År efter år har vi yrkat på att alla politiker och göteborgarna ska ges tydlig och kontinuerlig redovisning av Västlänkens tids- och kostnadsutveckling.

Med transparens och demokrati hade de skenande motgångarna kunnat stoppas.

Varför ska de som bor, verkar och etablerar sig i storstadsområdet tvingas leva och vistas i byggarbetsplatser? Hur länge står människorna ut? 10 år? 20 år? När tar byggkaoset slut och till vilket pris?

Göteborgarna har rätt att få information om att varje satsad skattekrona ger den bästa lösningen för människorna som bor och arbetar i staden. I tider som denna är det extra viktigt att säkerställa god ekonomisk hushållning med skattemedlen. Vi Sverigedemokrater vill att staden ska sätta ned foten, att det undersöks alla möjligheter som står till buds att stoppa eller reducera omfånget för att på det sättet minska kostnaderna och byggtiden hos den oroväckande Västlänken.

Yttrande
2022-05-17

(MP, V)

Ärende nr 2.1.21

Yttrande angående yrkande från D angående kostnader för Göteborgs Stad när projekt Västlänken försenas

Yttrande

Det är viktigt för Göteborgs Stad och göteborgssamhället hur Västsvenska paketet och Västlänken utvecklas både kostnads- och tidsmässigt. Trafikverket har som utförande part ett stort ansvar att följa upp och rapportera. Göteborgs Stad följer projekten nära och löpande genom Västsvenska paketets ledningsgrupp som har uppdraget att se till att Västsvenska paketet klarar sina ekonomiska ramar. Trafikverket har signalerat risk för kostnadsutvecklingen bland annat på grund av omvärldsfaktorer som pandemin och världsläget som påverkar allt byggande. Det handlar bland annat ökade kostnader för byggmateriel och bränsle, samt en sen start när det gäller berguttag på delar av Västlänken.

Trafikverken har ännu inte återkommit till Göteborgs Stad med ett konkret besked om vad det får för konsekvenser och vad det innebär. Därmed blir det svårt för staden att påbörja ett arbete enligt yrkandet. Om och när sådan information kommer från Trafikverket ska Göteborgs Stad givetvis agera, och behöver då göra det tillsammans med de andra parterna Västra Götalandsregionen, Region Halland, Göteborgsregionens kommunalförbund och staten.

Enligt avtalet mellan parterna ska Västlänken färdigställas inom en totalkostnad på 20 miljarder kronor enligt 2009 års prisnivå. Vår uppfattning är att projektet ska rymmas inom den ramen. Det är fortfarande lång tid fram till dess Västlänken ska vara klar. Projektet har kommit ungefär halvvägs i tid från första spadtaget till slutförande 2026. Inom stora infrastrukturprojekt förekommer förändringar som hanteras under tiden. Det finns avsatta ekonomiska medel i form av riskreserver just för att hantera svårbedömda delar i projekt som till exempel bergsuttag. Utifrån den information vi har i dagsläget avslår vi rödgrönrosa därför yrkandet.

Västsvenska paketets satsningar stärker Göteborg. Ett av de viktiga målen är att öka kollektivtrafikens konkurrenskraft och tillgänglighet så att en större andel av de resande väljer kollektivtrafiken före bilen. Det minskar klimatavtrycket från transporter och minskar både trängsel, luftföroreningar och buller i Göteborg.

Yttrande

(M), (L), (C), (KD)

2022-05-18

2.1.21

Yttrande – Yrkande från D angående kostnader för Göteborgs Stad när projekt Västlänken försenas

Yttrandet

Alla avtal, riktlinjer och regelverk för västsvenska paketet beslutades redan 2009 – och är skrivet för hela byggtiden på knappt 20 år. Till detta finns också ett medfinansieringsavtal. Totalt omfattar avtalet investeringar på 34 miljarder kronor i 2009 års penningvärde, varav 1,7 miljarder inte var/är avsatta till något specifikt projekt (riskreserv). 1,25 miljarder är stadens del plus 400 miljoner kronor för marknyttor. I avtalet är det också ett flertal parter som ingår, däribland Trafikverket som byggande part – ihop med Göteborgs Stad, Göteborgsregionens kommunalförbund, Region Halland och Västra Götalandsregionen i övrigt. I paketet ska beslut och skiljelinjer lösas ut genom de forum och riktlinjer som upprättats utifrån beslutet som togs 2009.

I avtalen framgår de ekonomiska ramarna och hur kostnadsansvaret ska fördelas mellan parterna. Vilka beslut inom paketet som kan tas finns också reglerade. Västsvenska paketets ledningsgrupp, som består av tjänstepersoner från parterna samt Västtrafik, bevakar och har som uppdrag att se till att västsvenska paketet klarar sina ekonomiska ramar. Ledningsgruppen kan omfördela medel mellan projekt inom paketet. Alla större beslut på sammanlagt över 150 miljoner kronor årligen ska beslutas av alla de ingående parternas politiska forum. Det har till exempel nyligen gjorts för frigjorda medel från projekt Station Korsvägen.

Viktigt att påpeka är att det är Trafikverket som är byggande och budgetuppföljande part i byggnationen av Västlänken – och vi förutsätter att verket tydligt och skyndsamt flaggar upp om budget inte håller till alla samverkande parter. Samtidigt ska vi från Göteborgs Stads sida självklart noga följa utvecklingen, och eventuella avvikelser kring plan. Om/när det sker får vi ta den debatten. Vi har inga planer på att skjuta till nya medel från Göteborgs Stads sida.

Västsvenska paketet är också, likt namnet antyder, ett paket med satsningar på infrastruktur för att stärka hela Västsverige. Göteborg betalar en mindre del, och får mycket tillbaka. Nya Hisingsbron och Marieholmstunneln är två, för Göteborg, väldigt viktiga och stora investeringar som finansieras genom västsvenska paketet.

Därav avslår vi yrkandet från Demokraterna

Yrkande

D

2022-05-10

Nytt ärende

Yrkande angående kostnader för Göteborgs Stad när projekt Västlänken försenas

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag, i tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser, att bedöma storleksordningen av de ökade samhällsekonomiska kostnaderna och de ökade kostnaderna inom Göteborgs Stad per år vid försening av projekt Västlänken.

I kommunstyrelsen:

2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda hur det kan säkerställas att staten tar ansvar och står för full kostnadskompensation för de ökade samhällsekonomiska kostnaderna och de ökade kostnaderna inom Göteborgs Stad vid försening av projekt Västlänken.

Yrkandet

Trafikverket har fått regeringens uppdrag att bygga Västlänken i Göteborg. Ansvariga representanter för Trafikverket har under flera år upprepat att de håller budget och tidsplan (20 miljarder kronor i 2009 års prisnivå samt driftsättning i dess helhet år 2026). Arbetets framdrift och kostnadsutveckling är svårt att följa utifrån Trafikverkets sparsamma rapportering. Men projektets ledning har nu aviserat öppet att de inte längre kan garantera tidsplan och budget. Stadsledningskontoret har rapporterat om osäkerheter i beräknad sluttid och i prognosen för totalkostnaden på grund av försenad bergproduktion.

Vi har tidigare lagt flera yrkanden för att säkerställa att ökade kostnader inom projekt Västlänken inte drabbar göteborgarna och deras välfärd. En majoritet i kommunstyrelsen har dock röstat avslag på dessa yrkanden.

Det är inte bara de projektspecifika kostnaderna som riskerar att drabba göteborgarna. Förseningar i projektet kommer att innebära att staden är uppgrävd en längre tid med negativa konsekvenser för t.ex. tillgänglighet, hälsa och handel. Byggprojekt med relation till Västlänken kommer att försenas (t.ex. i Centralenområdet och Lisebergs huvudentré). Stadens förvaltningar och bolag behöver hantera de negativa konsekvenserna av projektet under en längre period.

Vi vill därför uppdra åt kommunstyrelsen i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelsen bedöma de kostnader för Göteborg och Göteborgs Stad som årligen följer av förseningar av projekt Västlänken. Kostnaderna avser både samhällsekonomiska effekter i stort och specifika kostnader i stadens nämnder och bolag. Samtidigt ska kommunstyrelsen försöka säkerställa att staten tar ansvar och står för full kompensation av dessa kostnader.